

lo, liquorem stillat glutinosum, qui ut defœcatus fuerit, instar gummi induratur, & ad usum medicum adhibetur. Eodem modo possumus

Gummi sceniculorum extrahere.

Caules sceniculi in suo vigore, & medio florum pullulatu existentis, circa plenilunium, quia turgidior, in virgulas, vel taleolas palmares dissecantur, & in tubum vitreum immittuntur, cujus amplitudo palmaris, longitudo sesquipalmaris, donec ejus tota cavitas expleatur. Inde subditur infundibulum tubi fundo foraminulento, ut illud complexu suo optime recipiat, inferiori orificio receptorium vitreum accommodatur. Mox circa tubum, solares radios imitando, qui circumcirca caules verberat, levis ignis accenditur, spatio à tubo palmi unius, tubo hoc modo incalcescente, guttulæ quædam exudant, quæ dum urgentem ignem aufugiunt, per fundum crebris foraminibus lacessitum, in infundibulum labuntur, atque in receptorium decidunt, & in gummi coeunt qualitatum sceniculi æmulum, virtutis non spernendæ.

LIBER UNDECIMUS.

Qui omni ex parte longe jucundissimos
spirat odores.

PROOEMIUM.

DE unguentis & odoribus post distillationem dissendendum; cognata ars, & affinis, iis enim ex rebus odores sibi comparat, componit, & admiscet unguenta, ut longe, lateque fragrantissimos odores vibrent. Principibus, & magnatibus gratissima ars, & nobilis. Docet enim aquas, olea, pulverem, pastam, fumos, & pelles odoratas conficere, quæ odores diutius, aut longo tempore tueantur, & quæ vel minimo arte parari possint, non vulgata, & popularia, sed quæ multum cara, & paucissimis cognita.

C A P.

CAPUT I.

Quomodo odoratæ aquæ conficiantur.

DI X I M U S Superiori libro quomodo odoratæ aquæ distillarentur, è floribus, alijsve rebus, uti locus, qui distillationi dicatus, exposcebat; hic nunc aquas componere, & flores, ut suavem halitum eructent edocebimus.

Ut si velimus

Odoratissimam aquam conficere,

Sumito damascenæ rosæ libras tres, totidem moscharulæ, & rubæ, florum naranii duas, myrti totidem, loti odorati selibram, garyophyllorum sesquiunciam, nuces myristicas tres, lilia decem, indito hæc omnia alembico in ejus nare fasciculum accommodabis, moschi partes tres, ambaræ unam, *Zibethi* vocati mediam continentem, narem in receptaculum indes, & linteo glutinabis, farina, & ovi albumine remittis, ignem lentum admovebis, quoad omne distillabit. Addetur &

Alia.

In rosaceæ aquæ libras binas, *lavendulæ* mediam, vini Cretici cyathum, flores rosæ, garyophyllorum, rorismarini, jasmæ, foliorum mari, serpilli, satureiæ, fœniculi, ocimi selibram addes, corticum mali medici unciam, cinnamomi, laseris, styracis, nucis myristicæ drachmam, omnia remiscendo vitreum vas reple, & Soli per quatuor dies opponantur, post distillentur lento igne, & nisi moschum in alembici nare posueris, in fasciculum conde, & filo in aquam suspende, donec insoleatur per mensem. Soli expones, ut exoleseat teter distillationis odor, si forte susceperit. Hæc est

Aqua nansa vocata, quæ recipit

Rosarum aquæ libras quatuor, florum arantiorum duas, myrti unam, trifolii odorati uncias tres, *lavendulæ* unam: his adjicies laseris uncias duas, styracis unam, ladanum fabæ magnitudine, tantundem macis, & garyophyllorum, sed cinnamomi, sandalorum, & ligni aloes partem octavam uncie, spicæ nardi unam, crasse hæc omnia

omnia contusa, in ollula, vitro sublita ebulliant per horam lento igne, frigesceat finito, & linteo excolato, & in vas vitreum optime operculatum reconde. Sed garyophylli, cinnamomum, & lignum aloes, & sandalum in linteum mundum ligato, modice rarum, & sic in ollam demittito, ubi, ut diximus; ebulliant, post fasciculum eximes; nam post aquæ colaturam, reses pulvis in pilulas efformabitur, ut placentalæ formam suscipiant, quibus utemur in suffitibus, ut dicemus. Hæc aqua variis modis fit, sed optimam diximus, at quia ebullitione colorata provenit, & ruffa, & sudariola, vel alba lintea si ea madescent, inquinantur. licet mira odoris jucunditate ea commendet, multi sunt, qui ipsa abstinent. Ob id si velimus

Aqua nanfa vocata clara fiat:

Prædicta in obtortum vitreum vas reconde, & balneo merge, ignem lentum adhibe: nam clara aqua exibat, ejusdem fere odoris, sed paulo remissioris; servabis aquam, reliqua subsidencia ad placentalas odoratas repones.

CAPUT II.

Aqua per immersiones odorata quomodo fiat.

Nunc odoratos liquores efficere docebimus, & qui sint, qui odores suscipere possint: nam aqua ad conservandum odorem inepta est, oleum præstat, & vinum (causam ex Theophrasto assignare posse videmur: aqua enim tenuissima, omni odore, saporeque vidua, nitidaque, nullum potest odorem contrahere) & quæ crassa, sapida, olida recipere possint. Vinum, etsi non sit odoratum. juxta positum odorem quemvis ad se potest allicere, quod calorem in se contineat, qui attrahendi naturam habet, aqua suapte natura frigida nihil attrahere potest, neque excipere, tuerique odorem, tam tenuis, simplex, ac exilis noscitur, ut odor in ea susceptus, elaboratur, atque effusus evanescat, quasi sedimentum insit nullum, quo figi, & coherere valeat odor. Etenim densius tantum corpusculum, callosiusq, odoris tenax intelligitur, quod & vinum, & oleū habet. Oleum odore omnium maxime

maxime & fervare, & tueri valet, quod incommutabile permanet. quapropter infutores unguentarij odoramenta in oleo mergunt, ut eorum suavitatem combibat. Vino igitur utemur ad extrahendos florum odores, & præcipue aqua vitæ, nam vinum odore suo aquam inficiet, minus distillatum. Unde sic parabitur

Aqua moschata.

Hæc aqua omnes alias commendat, & nobiliores reddit, ideo est ipsa prius paranda. Aquam vitæ optimam habeto, in hac aliqua *moschi* grana conficito, sic etiam *ambærae*, & *Zibethi*, & Soli ætivo insolentur per aliquot dies, sed vase optime operculato, & perlinito, nam id maxime ad fragrantiam confert. Cujus gutta instillata in omnem aquam, illico tota jucundissimum *moschi* odorem eructabit. Poteris idem & rosacea aqua, vel fontana pluries extillata efficere, ut tenuitatem igne, & caliditatem suscipiat, quæ necessaria sunt ad essentias extrahendas, ut diximus. Eodem modo extrahitur

Aqua iasmes, rosæ moschatulæ, garyophyllorum, florum, violarum, & liliorum.

Hi enim flores odorem exilem spirant, nam vernaculi odoris inopia, quum in superficie tantum sit sparsus, si diutius in igne, vel menstruo manserint, ex virosæ corporis partis admittance, & inolidæ, diluitur odor, & à pristina gracia degenerat. Igitur in optimam aquam vitæ frondes solum odoratas ponemus, scilicet liliorum *iasmes*, rosæ *moschatulæ*, & reliquorum, sed filo suspendes, ut quum odorem aquam excerptisse agnoveris, extrahere possis, nam quum odor in superficie tantum sit sparsus, si diutius in aqua vitæ permanserit, intus penetrans, ex intestinis partibus odorem extrahens, non solum pristinus diluitur odor, sed tetrum fetorem elicit, qui internas partes comitatur, post extractas frondes, alias substitues novas, dum perfectissime omnem odorem recepisse cognosces. Sed *garyophyllos*, & *violas* celerius tolles, ne aquam colorent. Aqua hac aliis remissa teter vini odor aboletur. Fit &

Aqua

Aqua odorata composita.

Sume receptaculum vitreum magnum, & in eo aquam vitæ pone, ut vix tertia ipsius pars repleatur, & in eo flores lavendulæ, narantii, mali medici, jasme, rosæ, & aliorum; inde, radicem ireos, cyperi sandalum, cinnamomum, styracem, ladanum, garyophyllos, nucem myristicam, calamum aromaticum, simul aliquid moschi, ambæræ, & zibethi adde. vas expleto, & optime obturato. Sed ubi vas repleveris floribus, paulo post conflaccescunt, & postquam resederint, alia appone. Soli ferventissimo expone, vel in balneo, dum odorem remittant omnē. Post excolato aquam, & gutta hujus aquæ in rosaceam, vel ex myrti floribus, omnes suavissimo odore inficiet.

CAPUT III.

Oleum quomodo odoratum reddatur.

QUOMODO oleum ex odoratis, & aromatibus extraheretur, diximus in superioribus, nunc odorem alliciendo è rebus edocebimus, vel, ut paulo antè recensuimus, veluti basis oleum constituitur, in quo odores allekti resideant, & diutius immorentur, idque vel oleum odoribus inficiendo, vel amygdalas, ex quibus oleum postea exprimamus. Excipe igitur

Oleum citraben dictum quomodo fiat.

Id præ cæteris odoratissimum est, quo Ligures utuntur. Constat olei ben uncia, octava parte ambæræ, tantundem moschi, media zibethi, condantur in phialam vitream, quam operculatam Solibus expones viginti diebus, post utaris. Sed operculum optime claudatur: nam quum flatilis sit odorum conditio, & fugax, celeriter evanescit, odoris gratiam exuit, halatque ignaviter. Alio modo

Oleum ex floribus odoratum

Ita conficies, et si vulgaris sit modus, unguentariis utilis, & eo ad alia uti poteris, & qui id recte administrare noverit, & concinne, ad multa sibi conduens oleum parabit. Remundentur amygdalæ, & in partes frangantur, alterno stratu cum floribus remisce: ubi flores odorem remi-

remiserint, & conflagrescunt, remouero, & novos, recentesque substitues, idque donec viruerint, ubi apparere desierint, oleum torculari elicies, & odoratissimum erit. Immo ex his floribus oleum habebis, ex quibus vix odoratam aquam elicies. Oleum ex iasme, rosa moschata, viola, lilio, jacintho, garyophyllis, rosis, & floribus arantii, & aliorum odoratissimum hoc ritu habebis. Hoc eodem modo ex moscho, ambara, & zibetho elicere poterimus. Amygdalæ repurgatæ in senas, vel octonas partes a summo ad imum cultro scindantur, & pixide plumbea per sex dies cum odoribus his claudito. donec optime odorem recipiant, quas si prælo presseris, odoratissimum oleum exprimes, & fortasse non multa moschi deterioratione.

CAPUT IV.

Quomodo ex odoratis gummis aquam, & oleum per immersionem extrahamus.

POSSUMUS & alio, quam superius diximus, artificio, odoratas aquas ex gummis extrahere per macerationem, & expressionem. Exemplum

Aqua ex styrice lasere, & ladano odoratissima

Sic extrahetur, & quæ longe suauissimum vibret odorem, Cum styrace, vel lasere contulis rosaceam aquam admisceas, ut duobus digitis supernatet, in balneo, vel repenti loco per hebdomadam maceretur, mox per balneum extillabis, & odoratam aquam recipies. extractam aquam Soli meridiano permitte, ut si quid fumi odoris in aqua remanserit, aboleatur. Poterimus & vitreis vasis gummi indere, & lentissimo igne uti: nam aquam pauculam exudabit, longe suauissimi odoris, & vasis fundo remanet gummi, quod aliis usibus utile erit. Hoc eodem modo

Oleum è styrace, lasere, & ceteris extrahere

Poterimus, si amygdalarum oleum, vel ex balano myrepica, cum his gummis contriveris. & commiscueris, ac balneo per mensem maceraveris, post oleum per retortam, vel, quod tutius fuerit, prælo exprimatur;
nam

nam jucundissimo odore fragrabit, ut ferè non dignoscat-
tur, si ex ipso gummi extraheretur retortis. Balanus my-
repfica, glans unguentaria Latinis, hac in pretiosa un-
guenta olei vice utimur. Plinius myrobalanum appellat:
ita & Martialis:

Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,

Hoc ex unguento constat, & ex balano.

Omni odore caret, ob id ad suscipiendos odores com-
mendata, & quos ceperit odores diutius retiner, nec ut
cætera rancefcit, ob id unguentis nasci dixerunt.

CAPUT V.

Quomodo pelles odoratæ conficiantur.

NUNC quomodo pelles odoratæ conficiantur, dis-
feremus, quod pluribus modis docetur, vel odo-
ratis aquis, vel oleis perungendo, vel floribus tumulan-
do, ut eorum odorem asciscant. Docebimus odoratis
aquis, & primo

Pelles quomodo laventur,

Ut ingratum animalium, vel carniū odorem exuant.
Modus est talis. Laventur primo vino græco vocato scili-
cet, ut aliquibus horis madescant, post resiccentur, & si
adhuc teter odor infestat nares, iterum opus iterare ne-
tædeat. Abluto fœtore, odoratis aquis laventur. Rosa-
cæ aquæ partes quatuor parentur, myrti tres, narantio-
rum florum binæ, loti odorati una, lavendulæ dimidia,
commisceas, & in fideliam patuli oris indes, & in eis pel-
les madescant per diem, post eximes, & suspensæ exiccen-
tur in umbra, sed quum resiccationi propinquæ fuerint,
ne corrugentur, manibus pertractabis, & agitabis, denuo
id ter repetas, donec aquarum suavitatem redoleant, nec
ullum prorsus pellium odorem perspicient. Sequitur di-
camus

Pelles quomodo florum odorem asciscant.

Oportet prius oleo perungantur, diximus enim basim
esse odoramentorum, ut & odorem allicere, & retinere
in re pingui possit. Quod fiet oleo communi, sed melius ex
myrobalano, ut diximus, quia inolidum est, sed qui rem
optime

optime peragere quærunt, ovorum oleum perlinunt, quo modo fieret jam diximus. Modus hic erit. Chirothecæ, vel pelles interiori parte spongia perlinemus, & præcipue ubi suturæ, ubi id recte perfeceris, hoc modo facies florum odorem alliciant. Primo violæ emicant vere, & leucoia, mane flores colligendo, cum pellibus floribus invicem substratis per diem immorentur, quum resiccescunt, aut citius, aut tardius eos projicies, novos impones, ter, quater in die removendo, & accommodando, ne rore madefcentes pelles situm contrahant. Ubi florere desierint, flores narantiorum, & rosarum eodem modo impones, tandem, postremus jasmes erit, qui usque ad hyemem perdurabit, scilicet urbanus, nam mensibus bitis, ternisve floret: sic pelles, vel chirothecæ odoratissimæ permanebunt, sed uno anni curriculo: brevi temporis momento evanescit odor, halitusque hebescit, sed si idem secundo feceris, odor diutius permanebit, & jucunditatis gratiam custodiunt. Maxime fragrantiam conservant, magnumque in odore momentum habebunt, sic ferventur loco clauso, ut arculis ligneis, vel plumbeis: at si inter lintea servabuntur, eorum odor absorbetur, & ignave hebescit. Ecce nunc

Pelles quomodo odoratæ fiant.

Si prædictis pellibus moschum, ambaram, & ziberum addes, suavius, jucundiusque redolebunt. Vel sumito occidentalis balsami quatuor partes, addatur una moschi, tantundem ambrae, & spongia chirothecas perline, & suavissimum halitum vibrabunt. Aliam addemus suavissimam compositionem. Accipe ireos partes octo, sandalorum unam, laseris duas, pulveris rosarum quatuor, agalochi unam & dimidiam, cinnamomi mediam; aut si mavis minus, remollitis omnibus aqua rosacea, & tragacanthæ gummi, super porphyreticum marmor triturbabis, ac spongia chirothecas perline, mox cape moschi grantria, ambaræ duo, zibethi unam, remisce, & pelles perlinito. At si penituerit odore chirothecas perlinisse, & volumus

E chi-

E chirothecis odorem extrahere,

Vel si aliquem ludificare velimus. Ferveat aliquantisper rosacea aqua, aut vitæ, & dum adhuc calet, chirothecas impone, parumper immorando. nam ab eo odorem omnem aufert, absorbetque, & si hac alias chirothecas madefacies, & resiccati curabis, totum sibi odorem absorbent.

CAPUT VI.

Odorati pulveres quomodo conficiantur.

AD pulveres deveniendum, qui odorati sunt simplices, & compositi ex his replentur pulvilli, uti-murque in pellibus, & misturis. Accipe igitur,

Pulvis cyprius quomodo fiat.

Muscus quernus, qui moschi odorem spirat, colligatur sincerus, colligendi tempus Decembri, Ianuario, & Februarii mensibus, dulci aqua quinquies, sexiesve abluatur, ut rite perlatus sit, post Soli exponatur, mox rosacea aqua biduo madefcat, & iterum Sole resicetur, idque pluries iterabis, nam quo pluries laveris, eo fragrantius odorem spirabit, resiccatus ærea pila in tenuem pulverem conteratur, incernaturque. Tandem supra incerniculum spargatur, & suo opertorio cooperiatur, infra accendantur carbonēs, & supra ebulliant liquores, vel placentulæ, vel odorati fumi exhalent, ut dicemus, & id quanto crebrius feceris, eo majorem odorem combibet, & diutius retinebit. At ubi odorem satis concepisse noveris, hujus pulveris libram fume, moschi, ac zibethi pulverati parum, sandalorum, & rosarum sufficientem partem. Conteratur in ærea pila moschum, inde paulatim pulverem inspargendo, in pila conteratur, misceaturque. Pulverem tandem in phialam reconde operculatam, ne transpiret, nam hebesceret & exolesceret odor. Hujus pulveris variæ sunt compositiones, quas recensere longum esset. Fiunt albi, nigri, fusci, variorumque colorum. Alba ex gypso crudo conficitur, prius rosacea, vel odorata aqua eluitur, addendo moschum, ambaram, zibethum, & alia, sic longe suum odorem eructabit.

C A

CAPUT VII.

Quomodo misturæ odorata fiant.

FIUNT & variæ odoratæ misturæ, ex quibus globuli precarii fieri solent ad preces numerandas, & vestes exornandas, fiunt & smegmata *sapones* vulgo dicti ad eluendas, detergendas, ac odore manus commendandas. Unde si velimus

Globulos odoratos conficere

Pauco ære, ut pretium, & maximum odorem præ se ferant, hoc facito. Cape Cyprii pulveris, & laseris unciam unam, orientalis misturæ, quæ ex Turcia affertur, vulgo *pasta di livante*, & garyophyllorum dimidiam unciam, ireos illyricæ quantum sufficit, lique scat primo gummi tragacanthæ in rosacea aqua, fac massam, & compone globulos, utrinque perfora, & singulis singulos pastillos indes, ac supra tabulam figes: mox fumo quatuor mœschigrana, ea in aqua rosacea remollito, & penicillo extremam eorum superficiem illine, & resiccati curato, id ter, quater faciendo, sic longe, lateque jucundum vibrabit odorem, nec tam cito odoris jacturam facient. Si vis majoris pretii, & odoris, sic fiet

Alio modo.

Accipito styracis unciam, ambaræ dimidiam, ladani purgati partem quartam, pulveris agallochi, & cinnamomi drachmam, mœschii partem octavam, ærea pila, & ferreo pistillo calidis conteruntur gummi, styrax, ambara, & optime remistis addantur alii pulveres, dum simul omnia permisceantur. Postremo adde mœschum, & prius, quam refrigescat, effinge quod optas, Additur &

Alia mistura,

Quæ etiam pestis tempore utilis erit, nec solum cerebrum suo odore recreabit, sed pestis contagia irrita reddet. Ladani cape uncias tres, totidem styracis, laseris unam, garyophyllorum sesquiunciam, sandalorum unciam, caphuræ tres, ligni aloes, calami aromatici, succi valerianæ unam, mœschii, & ambaræ drachmam: quæ omnia

omnia melissæ succo, & aquæ rosacæ, & liquido styraci permiscebis. Sed pro extergendis facie, & manibus docebitur nobilior

Smegmatis compositio, nos saponem moschatum vocamus.

Adeps hircinus purgetur hoc modo. Bulliat lixivium in ahæno super ignem cum corticibus citriorum, in eo adeps elixetur per horam, excola per linteum in frigidam, & purgabitur. Lixiviū fiat ex cineris cerri duabus partibus, calcis una, aluminis catini dimidia, misce. & ligneum catinum reple, infra sint duo foramina, paleis operata, adhibe aquam, ut tribus digitis superemineat, & per inferiora foramina excoletur, exceptam aquam denuo adde, idem opus repetes, sic, ter quater, donec falsi laginem recipiet aqua. has omnes separatim adservato, & primæ secundam, & tertiam tantisper adde, donec in ea recens ovum supernatet: nam si subsidet & pessum ibit, lenta erit, tunc de prima adde, si supernatet, & extremam superficiem aquam æquabit, adde de secunda, & tertia, donec descendat, ut vix suprema ejus superficies appareat. Vicinæ hujus aquæ libræ serveant ahæno, addes adipis duas, mox excolabis in conchas lati fundi, & æstivo Soli expone, quotidie sæpissime remiscendo. Ubi induruerit, ex ea pastillos effinge, & servato, odores ita addendo. Smegmatis libras binas in labellum inde, rosacea aqua remiscendo lignea rude, ut teneat, ubi quiescendo induruerit, novam aquam affunde, & Soli appone, idque denis diebus facies, mox cape moschi semidrachmam, zibethi minus, cinnamomi tantundem optime contusi, & remisceto, & si rosæ pulverem addideris jucundius halat. Post nares consule, si segnius halat, odores adde, si acutius, saponem. Si cordi fuerit

Saponem multiplicare,

Ira facies: nam postquam in saponis narrationem incidimus, id non indictum abibit. Habeto saponem Gætar, & in minutissimam scobem deducito. igni expone aream cortinam lixivio plenam, sed mediocris vigo-

ris, scilicet ut trecencis aquæ libris octuaginta saponis exponatur, ubi aqua in bullas effervere ceperit, lignea rude remisceto, & si lixivium calore deficit, novum superfunde. Ubi absorpta fuerit in vapores aqua, amove cortinam ab igne, & intus salis communis optime tusi sex librasingere, & ferreo cocleari in terram exposito, & per noctem refrigerescere finito. Interea muriam præpara adeo acrem, ut ovum sublime ferat, mane saponem in frusta secato, accommoda intra vas patulum, & projice supra muriam, & finito ibi esse per diei quadrantem, & durissimam inventes. Si in lixivio salem alcali posueris, durissimum facies.

CAPUT VIII.

Odoris suffitus quomodo componantur.

RELIQUUM superesse video de suffitibus loqui: nam & iis conciliandis odoris, pellibus, linteis, pulveribus utiles, & necessarii sunt, & hyeme nobilium cubicula fragranti halitu complent, fiuntque ex aquis, & pulveribus. Docebimus

Suffitus ex aquis quomodo fiant.

Accipito styracis partes quatuor, laseris tres, ladani, agallochi, & cinnamomi unam, garyophyllorum octavam partem, ambaræ, & moschi paululum, conterantur omnia grossiuscule, & aeneæ ollulæ indantur, cum aqua rosacea, unius cyathi quantitatis. Superponatur ollula prunis, aut cineribus calidis, ut ferveat, sed non bulliat, & jucundum halabit odorem, si aqua deficiet, novam superaddere poterimus. Poterimus ea superaddere, quæ ex aquæ nansæ confectioe conservavimus, nam jucundum odorem spirabunt. Fit &

Alio modo.

Garyophyllorum partes tres, laseris duæ, ligni agallochi una, tantundem cinnamomi, & corticum narancii, & sandalorum, octava nucis myristicæ pars: indantur ollæ omnia confusa, superfunditurque aqua florum narancii, lavendulæ, aut myrti, & ferveat. Vel

Aliter

Aliter

Extrahatur, & coletur succus limonum, in quo addes sty-
racem, agallochum caphuram, & moschi vesicas vacuas,
quæ omnia balneo macerentur per hebdomadam in phia-
la vitrea optime clausa. Quum cubiculum odoratum quæ-
rimus, in æneam ollulam rosaceæ aquæ plenam, stillam
hujus liquoris injiciemus, & fervere patiemur calidis ci-
neribus, & suavissime halabit. Sic vero parantur

Pastilli ad suffitus optimi.

Ex aquæ ninfæ decoctione, si auferemus agallochum fan-
talum, cinnamomum, & garyophyllos, ex iis, qui rema-
nent pulveres, misturam conficiemus, ex qua placentulas
efformabimus, quas quum calidis cineribus comburemus,
suavissimum odorem halabunt, cinnamomum, & lignosa
excipimus, quia dum comburuntur, terræ fumi nido-
rem eructant. Fiunt &

Alio modo.

Carbones salicum subtilissime conterantur, incernantur-
que, quorum sesquilibra, ladani uncia quatuor, styracis
drachmæ tres, laseris duæ, agallochi una etiam tenuiter
terantur: Sed styrax, laser, & ladanum in ærea pila
ferreo pistillo calido misceantur: addatur his styracis li-
quidæ semiuncia, post solvatur in aqua rosacea gummi
tragacanthæ dictum, stillatim in pilam injicies, ubi cæteri
pulveres paulatim remisceantur in unguinis formam, avi-
culas efformabis ex mistura, aut quod quæsieris. & in
umbra siccabis, supra penicillo aliquid moschi, aut amba-
rie perlinas. quum incenduntur jucundissimum fumus ni-
dorem exhalabit. Nec insuavis quoque erit

Suffitus,

Si citri cortices, aut limonis minimo zibetho perlinas,
post garyophyllis indicis, & cinnamomi pas illis trans-
figas, & in aqua rosacea ebullire sinas, suffitus maxima ju-
cunditate cubiculum replebit.

CAPUT IX.

Moschum quomodo adulteretur.

QUIA sæpissime hæc odoramenta ab impostoribus adulterantur, ut adulteria cognosci possint, & cavere declarabimus. Nam folliculis integris non statim fides adhibenda est: nam non desunt impostores, qui variis rebus repletos, moschum interponunt, donec ejus odorem recipiant. Niger moschus ad subrubrum colorem accedens, hædino sanguine modice asso adulteratur, vel pane asso: ita ut tres. vel quatuor partes contritæ ad unam moschi adjiciantur, ut vix dignoscantur. Adulterium cognoscitur, quod panis assus friabilem reddit, sanguis hircinus frangenti lucidus & clarus, interius apparet. Ab aliis hoc modo inficitur. Nucis moschatæ, macis, cinnamomi, garyophyllorum, spicæ nardi, singulorum pugillus unus contundantur, tusa omnia diligentissime, & cribro excreta, cum sanguine recenti columbæ subigantur, & ad Solem siccantur, mox trita, hæc rosacea aqua, & moschata irrigentur, & durata terantur, & irrigentur multoties, tandem sinceri moschi quartam partem addes & remiscebis, & rursus moschatam rosaceam aquam adjicies, massam in aliquas partes divides, atque hædinis pilis, qui sub cauda inveniuntur, involves. Fit &

Aliter.

Syracem, ladanum, scobem ligni aloes miscent, compositioni moschum, vel zibethum addunt, omniaque cum rosacea permiscunt. Deprehenditur adulterium, quod celeriter aqua mollescat, differtque odore, & colore. Alii moschum augent addendo radicem angelicæ herbæ, quæ moschi odorem repræsentare videtur. Sic quoque nituntur

Zibethum adulterare.

Felle bubulo, ac styrace liquida elota, vel melle cretico. Si vero moschum, vel ambara odorem expirarunt, sic faciendum

Ve

Ut moschum odorem exhalatum recipiat.

In foetoribus, & latrinis pendulum accommodant: nam dum contra foetorem eluctatur, suas in se odoris partes recipit, & reviviscit, & amissum odorem recuperat.

LIBER DUODECIMUS

Portentosas ignium exitialium machinationes molitur.

PROOEMIUM.

ANTEQUAM à Vulcano stylum amoveamus, de exitiali igne illo mirabilium operum machinatorum loquemur, quem vulgus artificialem vocat, quo in diversis artificiis, & portentosis inventis exercituum Duces, & Imperatores ad moenia, & urbes ab imo excidendas, & navalibus praeliis cum ingenti mortalium ruina funestissime uterentur, & sapissime infestas hostium vires frangerentur. Res valde utilis, admirandaque, quae nulla alia plus hominum animos absterreat, & perterrefaciat. Deus venturus est judicare saeculum per ignem. Describamus majorum nostrorum incendiarios ignes, quibus in obsidionibus usi fuerint, subnectemus & recentiorum, longe illos superantes, mox nostra inventa. Habes tormentarii pulveris terribilis, & domum muti compositiones, tu'as ignivomas, & letales ignes inextinguibiles, sub aquis furentes, immo in imis ipsis, quasi cuniculis effosis maxima oblutantium flammarum violentia, maria debescere, in astra extolli, ut portentoso absceptu mergantur navigia. Volantes pilas corusco igne equitum turmas terrentes, prostermentesque, usque adeo ut ad perennes deveniamus.